

Uherský Ostroh

Kraj: Zlínský

Správní obvod: Uherské Hradiště

Nadmořská výška: 178 m n. m.

Počet obyvatel: 4 189

Adresa URL: www.uhostroh.cz

Okres: Uherské Hradiště

GPS souřadnice: 48.985559N, 17.389844E

První pís. zmínka: 1275 (749 let)

PSČ: 687 24

Historie obce Uherský Ostroh

Bohaté archeologické nálezy svědčí o pradávném osídlení končin Dolnomoravského úvalu, v jehož severní části se nalézá město Uherský Ostroh. Přestože se ono samo nikdy nestalo předmětem systematického archeologického výzkumu, můžeme usuzovat na jeho bohatou historii sahající do dávné minulosti. Skrovné, náhodné nálezy svědčí o raném osídlení tohoto místa už ve starší době kamenné. Město Uherský Ostroh je zajímavé svou bohatou historií již od dob Přemysla Otakara II. Již ve druhé polovině 11. století se na pravém břehu řeky Moravy, na ostrově tvořeném jejím korytem a vedlejším říčním ramenem, rozkládala osada Stenice (stanice) sloužící k odpočinku a přenocování obchodních karavan, jejíž význam stoupal úměrně s růstem významu četných obchodních cest křížujících Moravu od severu k jihu a od západu na východ.

Teprve listiny kolem poloviny 13. století přinášejí četnější svědectví o zdejším dění. Tehdy přemyslovští panovníci v zájmu zajištění pohraničního území jihovýchodní Moravy proti stále častějším útokům uherských nájezdníků začali budovat obranný systém. Jeho součástí byl i zeměpanský hrad zachovávající si charakter vodní pevnosti zbudovaný na přechodu přes řeku Moravu králem Přemyslem Otakarem II. Náznak jeho existence dosvědčuje první písemná zmínka s datem 7. ledna 1275.

Jednu z pozoruhodných rolí ve své historii sehrálo město v době husitské, kdy se v roce 1421 stalo střediskem husitů z celého širokého okolí. Odtud husité podnikali do okolí své pustošivé výpravy, kde napadali církevní majetek i statky katolických pánů.

Rozkvětu se město Ostroh (psáno i Ostrov – odvozeno od jeho ostrovní polohy) dočkalo po roce 1511, kdy se dědičným vlastníkem ostrožského panství, do té doby zeměpanského majetku udělovaného panovníkem čas od času do zástavního držení více či méně urozeným šlechticům, stal Jan z Kunovic. Příslušníci tohoto bohatého moravského rodu po jedno století zvelebovali ostrožský zámek a rozšiřovali přílehlé panství, na něž uvedli české bratry. Jan z Kunovic započal přestavbu původní mohutné obytné hranolové věže a hradního paláce z přelomu 13. a 14. století, v níž pokračovali jeho potomci po celé 16. století, v jehož průběhu nabyla středověká pevnost podoby renesančního zámku. Po bitvě na Bílé hoře Jan Bernard z Kunovic musel opustit zemi, protože byl odsouzen ke ztrátě cti, hrdla a statků. Jeho jmění bylo císařem Ferdinandem II. konfiskováno a výnosné ostrožské panství darováno v říjnu 1622 knížeti Gundakerovi z Lichtenštejna. Do rukou se mu dostal celek Ostroh se zámkem a Předměstím, Kvačice, Chylice, Ostrožská Nová Ves, Derfle, Vésky, Míkovice, Blatnice, Blatnička, Milokošť, Ostrožská Lhota, Louka s tvrzí, Kuželov, Malá Vrbka, Tasov, Hroznová Lhota, Žeraviny, Kozojídky, Kunovice a Hluk se zámkem, Nivnice, Horní Němčí, Dolní Němčí, Slavkov, Boršice a Strání – celkem

27 obcí. Knížata z Lichtenštejna zůstala pak pány na Ostrohu více jak tři sta let.

S koncem vlády pánů z Kunovic a Gundakerovou smrtí skončil i slibný rozkvět města. Noví majitelé mu nevěnovali zvláštní pozornost, neboť nebylo jejich městem sídelním. Stalo se na příště jen střediskem vrchnostenských podniků, k nimž patřil panský dvůr, pivovar, mlýn s pilou a palírna. Zámek se stal toliko sídlem patrimoniální (vrchnostenské) správy a postupně chátral. Jen výjimečně posloužil knížecímu rodu k příležitostnému pobytu. Většímu rozvoji města nesvědčily ani četné válečné hrůzy a živelní pohromy, kterým bylo vystaveno po celá následující desetiletí. Útrapy obyvatelstva za tureckých válek a třicetileté války, kdy bylo město v obou případech vypáleno v letech 1599 a 1645, násobily ve druhé polovině 17. století nájezdy Turků a Uhrů, značné škody utrpělo i při obsazení Prusy v roce 1757. Tvář města poznamenal i velký požár v roce 1762, stejně jako povodně z řeky Moravy. Po staletí si město zachovávalo řemeslnicko-zemědělský charakter, o čemž svědčí rozvoj cechů majících v Ostrohu dlouholetou tradici. Každý měšťan se věnoval kromě zemědělství, chovu dobytka, vinařství a sadařství také určitému řemeslu. Pracovali zde především kožešníci, barvíři, bednáři a krejčí. Své výrobky prodávali při jarmarcích a na trzích. Oživování staré vinařské tradice se odrazilo ve větším počtu hostinců, šenků a sklepů.

Slibný hospodářský rozvoj města, zajištěný četnými výsadami udělovanými po staletí panovníky, vzal za své již v 19. století v důsledku dříve tak strategicky výhodné ostrovní polohy, která se stala nakonec překážkou dalšího rozvoje. Tísňeno z obou stran rameny řeky Moravy, nemělo se kam rozrůstat. Prosperovaly jen vrchnostenské podniky Lichtenštejnů - starobylý pivovar z 16. století a starý mlýn, jenž patřil k největším vodním zařízením na řece Moravě. Majitelé předměstského cukrovaru, bratři Mayové, jej po jeho vyhoření roku 1890 odkoupili a přestavěli na moderní válcový mlýn, vedle něhož zbudovali pilu a výrobu beden na cukr. Rovněž uvedli do provozu turbínu na výrobu stejnosměrného elektrického proudu k osvětlení mlýna, cukrovaru a posléze i synagogy, kostela a veřejných prostranství města.

Určitého zlepšení se městu dostalo výstavbou Vlárské dráhy v roce 1883, město tak získalo spojení s Brnem i Slovenskem. Ani první polovina 20. století nepřinesla městu větší hospodářský rozmach, město stagnovalo a zůstávalo bez průmyslu. Z průmyslových podniků zpracovávajících dřevo z místních singulárních, obecních a lichtenštejnských lesů stojí za zmínku První moravská továrna na tužky založená roku 1894 Karlem Latzmannem, který zbudoval pilu a dílnu na výrobu všech druhů tužek a psacích potřeb. Vyvážel je do celého Rakouska-Uherska, Ruska, ruského Polska a Rumunska.

Lepší časy přinesla městu léta 1850 – 1949, kdy se stal Uherský Ostroh sídlem okresního soudu a střediskem celé řady důležitých úřadů – notářského, berního, důchodkového kontrolního, katastrálního měřičského, lesního a jiných.

Charakteristickým znakem pro město byla přítomnost židovského obyvatelstva, které se zde začalo usazovat od druhé poloviny 15. století po jeho vypovězení z moravských královských měst. Pro porovnání v roce 1843 zde žilo 587 Židů spolu s 598 křesťany. Tvořili zvláštní komunitu, v letech 1849-1919 i samostatnou „politickou obec židovskou“ s vlastní volenou samosprávou.

Židovští obyvatelé se živili řemesly, půjčováním peněz a postupně ve městě přebírali obchod, o jehož rozvoj se podstatnou měrou zasloužili především ve druhé polovině 19. století stejně jako o rozvoj průmyslu (především rodina Mayů vlastníci cukrovar, mlýn a pilu).

Během druhé světové války židovští obyvatelé byli zbaveni svých práv a majetku a 18. ledna 1941 přesídleni do sběrného ghetta v Uherském Brodě a odtud deportováni přes Terezín do německých

vyhlazovacích táborů na východě. Dnes staletou existenci jejich komunity na území města připomínají jen hřbitovní náhrobky na židovském hřbitově v Ostrožském Předměstí.

OSOBNOSTI MĚSTA:

František BEZDĚK (* 5.10.1906 ~ + 7.3.1983) - malíř, kreslíř a ilustrátor. Věnoval se především zobrazení motivů lidové kultury moravského Slovácka. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

genmjr. František BOGATAJ (* 21.3.1913 ~ + 4.2.1999) - za druhé světové války člen odbojové organizace Obrana národa, důstojník Československé smíšené brigády ve Velké Británii, velitel paradesantu Carbon. Oceněn vyznamenáním generálmajor Armády ČR.

prof. RNDr. Otakar Borůvka, DrSc. (* 10.5.1899 ~ + 22.7.1995) - matematik světového významu, profesor Masarykovy univerzity v Brně, člen Akademie věd ČR. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

Jan ČERNÝ (* 4.3.1874 ~ + 10.4.1959) - dvojnásobný premiér úřednické vlády, osminásobný ministr vnitra a prezident Moravskoslezské země.

Helena FIBINGEROVÁ (* 13.7. 1949) - bývalá reprezentantka Československa, držitelka světového rekordu ve vrhu koulí, mistryně světa z roku 1983 v Helsinkách, osminásobná vítězka halového mistrovství Evropy. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

Zdeněk GALUŠKA (* 11.7.1913 ~ + 13.2.1999) – spisovatel, malíř, ilustrátor a lidový vypravěč. Autor knih Slovácko sa sází a Slovácko sa nesází. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

Zdeněk HUDEČEK (* 21.1.1938) – malíř a grafik. Svoji tvorbu orientuje do imaginárních poloh snů a představ, usiluje o nevšední pohled zobrazovaného objektu ve všech jeho poetických proměnách a souvislostech.

Josef JULINEK (* 8.3.1910 ~ + 23.10.1997) – hudebník, hudební skladatel, autor náboženských písní a operet.

Tomáš KRUŽA (* 14.2.1906 ~ 18.1.1998) – významný český mineralog, dlouholetý přednosta mineralogicko-petrografického oddělení Moravského muzea v Brně.

Josef PŠURNÝ (* 15.6.1918 ~ + 21.7.2003) – malíř krajinomaleb, zátiší, portrétní a figurální kompozice. Jeho výtvarná tvorba je úzce spjata s rodným městem a jeho okolím. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

Blahoslav SMIŠOVSKÝ (* 8.3.1931) – hudební pedagog a především hudební skladatel dechové - král slovácké dechovky známý například písní „Za tichú Moravú“.

Komponuje i vážnou hudbu. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

František VANĚK (* 3.12.1931) – bývalý stálý člen reprezentačního hokejového družstva

Československa v letech 1955–1963. Účastník dvou zimních olympiád v roce 1956 v Cortině d’Ampedzo a v roce 1960 ve Squaw Valley. Držitel stříbrné medaile z MS v Ženevě z roku 1961. Čestný občan města Uherského Ostrohu.

